

від норм за їх причинами; необхідність ведення обліку поточних непрямих витрат з накопиченням даних про фактичні витрати і відхилення їх від норм; списання витрати на брак і визначення витрат від браку; розподіл непрямих витрат між об'єктами обліку витрат; визначення у зведеній відомості даних про всі витрати за нормами і відхиленнями від них; проведення перерахунку залишків незавершеного виробництва на початок наступного періоду на підставі обліку зміни норм і нормативної собівартості; розрахунок фактичної собівартості випущеної продукції за статтями калькуляції; доведення нормативних витрат до фактичних; визначення нормативної собівартості випуску за статтями калькуляції на наступний період.

Потреба в матеріалах розраховується в натуральному виразі з урахуванням норми витрат сировини на одиницю продукції і планованого обсягу виробництва. При визначенні вартості матеріалів необхідно враховувати індекс зростання цін на основні види сировини і матеріалів. З метою підвищення ефективності обліку прямих матеріальних витрат, пропонуємо використовувати такі субрахунки:

1) для сировини і матеріалів: субрах.2011 «Вино, виноматеріали, спирт»; субрах.2012 «Допоміжні матеріали»; субрах.2013 «Інші матеріали»; субрах.2021 «Покупні виноматеріали»; субрах.2022 «Комплектуючі вироби»; субрах. 203 «Паливо»; субрах.204 «Тара та тарні матеріали»; субрах.205 «Будівельні матеріали»; субрах.206 «Матеріали передані на переробку»; субрах.207 «Запасні частини»; субрах.208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»; субрах.209 «Інші матеріали»;

2) для виробництва продукції: субрах.231 «Основне виробництво»; субрах.232 «Допоміжне виробництво»; субрах.233 «Непромислові виробництва».

Крім того, враховуючи специфіку роботи підприємства, для підвищення аналітичності обліку, до вищевказаних субрахунків потрібно відкривати додаткові субрахунки за центрами відповідальності у розрізі цехів та видів продукції. Так для обліку основного виробництва пропонується застосовувати такі субрахунки: субрахунок 4 порядку – призначено для обліку виробництва за відповідними підрозділами (231(1)); субрахунок 5 порядку – призначено для обліку виробництва за технологічними процесами (2311(1)); субрахунок 6 порядку – призначено для обліку виробництва за видами продукції (23111(1)). Крім того, облік виробництва за видами продукції пропонуємо вести за видами витрат (прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці та відрахування до фондів соціального страхування, розподілені непрямі витрати, інші прямі витрати).

Запропоновані доповнення до діючого плану рахунків дозволять підвищити аналітичність обліку в розрізі центрів відповідальності з урахуванням специфіки виробництва на конкретних виноробних підприємствах.

Світлана Тітова, асистент

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах поглибленої ринкової та структурної перебудови аграрного сектору особливе значення відводиться створенню стабільної економічної безпеки як складової національної безпеки, який визначається рівнем безпеки окремих секторів економіки. Як зазначає О.В. Приказюк [1], в умовах активних глобалізаційних процесів і відкритості економік особливої уваги потребують ті галузі, в яких країна може мати конкурентні переваги. Враховуючи аграрну спрямованість економіки України потребує уваги фінансування цієї сфери.

Нині багато українських підприємств працюють у нестабільному економічному та суспільно-політичному середовищі, переживають глибокий спад виробництва і знаходяться в критичному стані або в стані банкрутства, тому фінансова безпека підприємства має відіграти виняткову роль.

Економічна безпека підприємства – це такий стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування підприємства в даний час і в майбутньому[2, С. 22].

Ефективність діяльності підприємств у ринковій економіці обумовлюється станом його фінансів. Навіть за досить високої прибутковості бізнесу недостатня увага до проблем фінансової безпеки підприємства може призвести до того, що воно стане об'єктом ворожого поглинання.

Фінансова безпека може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, виражений у високих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління та використання основних і оборотних коштів, структури капіталу, норми виплат за цінними паперами, а також курсової вартості цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського становища і перспектив його технологічного та фінансового розвитку.

Функціонуючи в умовах невизначеності, суб'єкти господарювання мають справу із різними небезпеками, з яких найбільша це фінансова небезпека. Усі джерела фінансової небезпеки підприємства можна поділити на дві групи -об'єктивні і суб'єктивні. Об'єктивні можуть бути зумовлені змінами механізмів економічних і, насамперед, фінансових відносин відповідно до змін міжнародних і міждержавних угод, діями окремих держав, змінами економічних і фінансових механізмів у державі, природними явищами тощо.

Суб'єктивні чинники фінансової небезпеки мають внутрішнє та зовнішнє походження. Зовнішні суб'єктивні чинники можуть бути пов'язані зі спекуляціями цінними паперами, агресивним надбанням акцій фірм - конкурентів, ціновою конкуренцією суперників, шахрайствами з боку окремих підставних фірм і фізичних осіб тощо. Внутрішні суб'єктивні чинники виникають внаслідок недостатньо ефективної діяльності менеджерів фінансово-економічних служб, маркетингу й адміністративного менеджменту підприємства[3, С.101].

Загалом фінансова безпека сільськогосподарського підприємства – це такий фінансовий стан процесу його діяльності, який характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів та сталий розвиток фінансової системи. При цьому внутрішні і зовнішні загрози проявляються у впливі на діяльність підприємств різних ризиків.

Варто зазначити, що сільськогосподарська діяльність характеризується підвищеною ризикованістю порівняно з іншими видами діяльності, що пояснюється специфікою сільськогосподарського виробництва і потребує підвищеної уваги до підтримки його фінансової безпеки.

Нині рівень економічної безпеки аграрного підприємництва у більшості регіонів України є низьким. Про це свідчать незадовільні показники фінансового стану та ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, низька ефективність використання ними ресурсів виробництва; негативні тенденції щодо кількості діючих, новостворених підприємств та обсягів їх господарської діяльності; низький рівень їх конкурентоспроможності та їх інноваційної активності[4, С.98].

На нашу думку, фінансова безпека аграрного підприємства визначається такими основними факторами: рівнем забезпеченості власним капіталом; наявністю сформованого резервного фонду; диверсифікацією сільськогосподарського бізнесу; наявністю сільськогосподарського страхування; прибутковістю діяльності.

Однак, визначальним фактором фінансової безпеки можна вважати прибутковість сільськогосподарської діяльності, яка визначається за допомогою показників рентабельності. Так, за рахунок прибутку можна збільшити власний капітал підприємства, сформувати достатній резервний фонд, застрахувати основні ризики та започаткувати нові напрями сільськогосподарського виробництва у справі диверсифікації бізнесу.

З огляду на це можна стверджувати, що головною складовою процесу забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств є формування та використання прибутку.

Під прибутком аграрного підприємства слід розуміти підсумковий показник, позитивний результат його господарської діяльності, який є метою підприємницької діяльності та показником її ефективності. Процес

формування і використання прибутку є досить складним і неоднозначним у зв'язку із специфікою аграрної галузі. Можна виділити такі особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств, які впливають із особливостей їх діяльності:

1. ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, які не залежать від підприємства (повені, селі, навала саранчі тощо).

2. частину прибутку необхідно спрямовувати на придбання та утримання якісної матеріально-технічної бази (процес виробництва здійснюється на великих площах, широко використовуються сільськогосподарські машини).

3. формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки процес виробництва не збігається з календарним роком.

4. за частиною продукції не формуються фінансові результати, оскільки вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання.

5. застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, оскільки передбачені особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств.

6. значний вплив на процес формування прибутку мають природні кліматичні фактори (сезонність виробництва).

Для сільськогосподарських підприємств необхідно застосовувати найбільш прийнятну методику формування прибутку, враховуючи їх організаційні особливості. При формуванні та розподілі прибутку необхідно враховувати величину аграрного підприємства, форму власності, організаційно-правову форму господарювання, кількість засновників товариства. Так, для великих сільськогосподарських підприємств доцільно визначати прибуток за методикою складання фінансової звітності, що дозволить уникнути надлишкової завантаженості інформацією та повторних робіт з формування фінансових результатів діяльності підприємства за певний період. Для малих підприємств оптимальніше використовувати спрощену систему розрахунку фінансових результатів у зв'язку з невеликими обсягами операцій, здійснюваних такими підприємствами.

Доцільними методами визначення прибутку аграрних підприємств різних організаційно-правових форм можуть бути і господарських товариств, приватних підприємств – за загальною схемою на основі зіставлення доходів і витрат за період; державних підприємств – за допомогою бюджетного методу.

Потрібно використовувати аналіз прибутку в оперативному порядку, а в кінці року такі його види як ретроспективний та перспективний. Для досягнення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств фінансове планування, формування і використання прибутку має орієнтуватися

на ринкову кон'юнктуру, враховувати ймовірність настання певних подій, визначати ризики і прогнозувати поведінку підприємства у разі зміни ситуації. При цьому основним завданням фінансового планування для сільськогосподарського підприємства має бути виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів[1, С. 85].

При розподілі прибутку та визначенні основних напрямів його використання з метою забезпечення фінансової безпеки аграрного підприємства насамперед необхідно враховувати рівень розвитку конкурентного середовища, який може впливати на обсяг та відновлення виробничого потенціалу господарства. При цьому необхідно враховувати соціальний аспект, оскільки нехтування соціальними питаннями може негативно відобразитися на роботі сільськогосподарського підприємства та призвести до погіршення його фінансової безпеки через зменшення прибутковості у зв'язку зі зниженням продуктивності праці робітників.

Література:

1. Приказюк О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств // Банківська справа. – 2009. – № 2. – С. 82-87.
2. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240с.
3. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1(91). – С. 98 -103.
4. Тітова С.П. Основи формування фінансової складової економічної безпеки аграрних підприємств // Економіка АПК. – 2010. – №9. – С. 96 – 101.

*Сергій Ткаченко, викладач
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

ФУНКЦІЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах розвитку ринкових відносин створено безліч систем управління технологічними процесами та систем управління підприємствами. Отриманий досвід в області створення систем управління дозволив сформулювати найважливіші вимоги до питань їх організаційного, інформаційного, математичного і технічного забезпечення.